

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spécial. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İdjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

1 Juillet 1929 No. 276

TÜRKÇE VE FRANSIZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANA'Î,
SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüsha] Türkiye için 2 bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No.276—1 Temmuz 1929

BİR AHLAKIN İCMALI

Yazan: J. M. Guyau

VIII

Filosofların bütün i'trazlarına rağmen insan da'ima gayri müvakket ebediğe olmasa bile hiç olmazsa gayri mu'ayyen bir imtidada mutahassir olmuşlardır. Zeman fikrinin kendisile beraber hüzn da'ima paydar olacaktır.

Kendi kendini gayb etmek, kendi kendinden ayrılmak, sürü çalılıklarda yününden parçalar bıraktığı gibi yol [hayat yolu] boyunca kendisinden bir şeyler bırakmak, Pascal ın dediği gibi «bütün varının akub gitdiğini» his etmek ye'si [işte hayat yolunun yolculuğu] İnsan arkasına döndüğü vakit, nihayetsiz bir seyahete çıkarılan ve geçerken vatanının sahillerini gören bir gemici gibi yüreginin ezildiğini, eridiğini his eder. Şa'irler bunu yüz daf'a his etmişlerdir. Fakat bu şahsı bir ye's değildir:

Bütün insaniyyet bu haldedir. Laye mutluk arzusu, tehatturun neticesinden başka bir şey değildir: hayat hafıza vasıtasile kendi kendine muttali' olarak şevki tabi'î ile istikbal içinde teressum eder. Kendi kendimizi ve gayb etdiklerimizi tekrar bulmaya, zamanı ta'mir etmeğe muhtacız.

Eski kavmlerin mezarlarına kıymetli, ölü için aziz olan şeylerin kâffesi, silahları, köpekleri kadınları toplanırdı; dostları bile ba'zen mezar üstlerinde kendi kendilerini öldürürlerdi, mahabbetin bir bağ gibi kopmasını bunlar kabul edemiyorlardı.

İnsan her temas ettiğine, evine, bir parça toprağa bağlanır; zi hayat mevcudata bağlanır, sever; zeman bütün bunları elinden alır; ondan daha, sağ iken, keser koparır. Halbuki zeman ceryanına yine devam eder, yaralarını, iltiyam etdirir, nitekim ağacın nusğu balta yerlerini örter;

ma'kûs istikametde icrayı te'sir ederek, tehattür— bütün tabi'atde mechul olan bu şey— kanayan yaraları muhafaza eder ve zeman zeman bunları tazelendirir. [*]

Fakat geçen cehdlerin ve bunların faydasızlığının bu tehatturu nihayet başımızı döndürür. O zeman «optimisme» in yerine «Pessimisme» geçer.

«Pessimisme», âcizlik hissine müncer olur nihayetül emr bizi bu hissi veren zemandır.—«Stoisien» ler cihanın büyük bir bayram olduğunu iddia ederler — Pessimistlere cevap verirler böyle olsaydı, beşeri bayram bir günden fazla sürmez cihan ise ebedidir. Halbuki ebedi bir bayram, ebedi bir oyun, avaliminki gibi ebedi bir raks tesavvur etmek kasvetli bir şeydir. Başlangıçda bir neşe bir surur, bir ümid 'âmili olan, nihayetde sikiydi, future tehavvül eder; büyük bir yorgunluk sizi isti'la eder; insan tenhaya çekilmek sukûn ve huzur ister, artık insan bunu yapamaz. Yaşamak lâzımdır. Ölümün de huzur, ve ârâm olacağını kim bilir? Büyük makine içine sokulunur, Korigan ların teşkil ettikleri sirri daireye giren ihtiyatsızlar gibi cihan şümül hareketle götürülür büyük bir «ronde» [*] ihtiyatsızları sarardı, alır götürürdü bunları teshir ederdi, ve bunlar solukları kesilmiş olduğu haline nefeslerle canları kalmayınca kadar dönerlerdi; fakat «ronde» bundan dolayı asla inkita'a ugramazdı, «ronde» tekrar teşekkül ederdi ve biçareler can verirken, ölüm bulutu arasından, üzerlerinde roud un karsırga gibi devr ettiğini görürlerdi.

[*] Her güzellik bizim için birer acı kevserdir.
Musikin her nağmesi bir yaraya dokunur;
Ey mahabbet yazılmayan dâstanın her behar
Ruhumuzda tazelenen berelerde okunur.

A.D.

[**] Halka halinde birleşilerek yapılan bir neyi' raks.

Sâhibi imtiyaz: Dr. Abdullah Cevdet

Müdiri mes'ul: Dr. Abdil Hüsnü

«Şirketi mürettibiye» Matbaası